

T167094

A 44101206 : สาขาวิชาโบราณคดีสมัยประวัติศาสตร์

คำสำคัญ : เครื่องถ้วยจีน / เครื่องถ้วยเวียดนาม / ลวดลายปูนปั้น / โบราณสถาน

ปริวรรต ธรรมาปริชากร : การใช้เครื่องถ้วยจีนและเครื่องถ้วยเวียดนามในการกำหนดอายุหลักฐานทางโบราณคดีและรูปแบบศิลปะ กรณีศึกษาลวดลายปูนปั้นระดับบนโบราณสถานในประเทศไทยระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-24 (USING DATED CHINESE AND VIETNAMESE CERAMICS FOR STUDYING THAI ARCHAEOLOGICAL WORKS AND ART STYLES : A CASE STUDY ON THE 14TH-18TH CENTURIES STUCCO DECORATIONS OF ANCIENT MONUMENTS IN THAILAND) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ : ศ.ดร.ผาสุข อินทราวุธ และ ญัฏฐภัทร จันทวิช. 382 หน้า. ISBN 974-464-183-5

การวิจัยครั้งนี้เป็นการนำเครื่องถ้วยจีนและเครื่องถ้วยเวียดนามมาช่วยในการศึกษารูปแบบศิลปะของลวดลายปูนปั้นระดับบนโบราณสถานในประเทศไทยระหว่างพุทธศตวรรษที่ 19-24 เพื่อนำไปสู่การกำหนดอายุของโบราณสถานที่มีลวดลายปูนปั้นระดับอยู่หรือเฉพาะอายุของลวดลายปูนปั้นที่หลงเหลืออยู่ ผลจากการวิจัยพบว่า ลวดลายปูนปั้นที่สร้างขึ้นในช่วงเวลาดังกล่าว สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 เริ่มต้นตั้งแต่รัชสมัยพญามังรายถึงต้นรัชสมัยพญาสามฝั่งแกนแห่งอาณาจักรล้านนา ราวต้นพุทธศตวรรษที่ 19 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 20 รัชสมัยพ่อขุนศรีอินทราทิตย์ถึงรัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชที่ 3 (ไสยลือไท) แห่งอาณาจักรสุโขทัย ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 18 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 20 และรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ถึงรัชสมัยสมเด็จพระนครินทราธิราชแห่งอาณาจักรอยุธยา ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 19 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 20 เป็นระยะของการสืบทอดงานศิลปกรรมจากอาณาจักรที่ล่มสลาย

ระยะที่ 2 เริ่มต้นตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา) ถึงรัชสมัยสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งอาณาจักรอยุธยา รัชสมัยสมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราชที่ 4 (บรมपाल) แห่งอาณาจักรสุโขทัย และปลายรัชสมัยพญาสามฝั่งแกนถึงรัชสมัยพญาแก้วแห่งอาณาจักรล้านนา ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 20 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 21 เป็นระยะที่ได้รับแรงบันดาลใจจากลวดลายบนเครื่องถ้วยลายครามจีนสมัยราชวงศ์หมิงและเครื่องถ้วยลายครามเวียดนามสมัยราชวงศ์เล

ระยะที่ 3 เริ่มต้นตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (หน่อพุทธางกูร) ถึงรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอาทิตยวงศ์แห่งอาณาจักรอยุธยา และรัชสมัยพญาเอกเกล้าถึงรัชสมัยพญาเมกุฎแห่งอาณาจักรล้านนา ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 21 ถึงกลางพุทธศตวรรษที่ 22 เป็นระยะของการแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเอง เริ่มมีวิวัฒนาการมาเป็นศิลปะไทยมากขึ้น แม้จะยังคงแฝงอิทธิพลของลวดลายจากภายนอก

ระยะที่ 4 เริ่มต้นตั้งแต่รัชสมัยสมเด็จพระเจ้าปราสาททองถึงรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าเอกทัศแห่งอาณาจักรอยุธยา ราวปลายพุทธศตวรรษที่ 22 ถึงต้นพุทธศตวรรษที่ 24 เป็นระยะของการสืบทอดและพัฒนาลวดลายปูนปั้น จนกลายเป็นลวดลายแบบไทยอย่างแท้จริง

KEY WORDS : CHINESE CERAMICS / VIETNAMESE CERAMICS / STUCCO DECORATIONS / ANCIENT
MONUMENTS

PARIWAT THAMMAPREECHAKORN : USING DATED CHINESE AND VIETNAMESE CERAMICS FOR
STUDYING THAI ARCHAEOLOGICAL WORKS AND ART STYLES : A CASE STUDY ON THE 14TH-18TH
CENTURIES STUCCO DECORATIONS OF ANCIENT MONUMENTS IN THAILAND. THESIS ADVISORS : PROF.
PHASOOK INDRAWOOTH, Ph.D., AND NATTHAPATRA CHANDAVIJ. 382 pp. ISBN 974-464-183-5.

This study examines the possibility that designs on Chinese and Vietnamese ceramics from the 14th-16th centuries might have influenced decoration of ancient monuments in Thailand. Decorative designs could help determine if the stucco remains seen today are from the same date as the architecture they ornament or from a later time. The evolution of ornamental stucco can be divided into four phases.

Phase I. This phase includes monuments from the three geographical areas of Lan Na, Sukhothai, and Ayutthaya. In Lanna it covers from the reign of King Mengrai (late 13th century) to the early part King Sam Fangkan (early 15th century). At Sukhothai it covers the reigns of King Indradit and King Sai Luethai (mid 13th to early 15th centuries). For Ayutthaya, it ranges from the reign King U Thong to the reign of King Nakkharintarathirat (mid-14th to early 15th centuries). The main influences are from past kingdoms.

Phase II. This phase from about the mid-15th to early 16th centuries includes the same three geographical areas. For the Ayutthaya kingdom, it covers the reigns of King Chao Sam Phraya to King Ramathibodi II. At Sukhothai it covers the reign of King Borompan. In the Lanna Kingdom it runs from the later part of King Sam Fangkan's reign to the reign of King Kaew. External influences make an appearance. Decorative motifs in stucco are seen on both Chinese and Vietnamese blue and white wares.

Phase III. This phase extends from about the mid-16th century to the early 17th century. It includes the reigns of King Nau Buddhathangkul to King Athittayawong in the Ayutthaya kingdom; and the reigns of King Ket Klao and King Mekut of the Lanna kingdom. In this phase there is internal evolution toward central Thai Ayutthaya art, without discernible borrowing from external sources.

Phase IV. During the mid 17th-mid 18th centuries, from the reign of King Prasart Thong to the reign of King Akathotsarot of the Ayutthaya kingdom, stucco decoration shows further evolution into unique Thai forms.